

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ІВАНО-ФРАНКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ НАФТИ І ГАЗУ

Інститут економіки та менеджменту
(назва інституту)

Менеджменту та адміністрування
(назва кафедри)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Вченою радою ІФНТУНГ
протокол №04/558 від 15.05.2019р.

Голова Вченої ради ІФНТУНГ

_____ Є. І. Крижанівський

« _____ » _____ 2019

року

КОНЦЕПЦІЇ ТА МОДЕЛІ РОЗВИТКУ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ
СИСТЕМ

(назва навчальної дисципліни)

РОБОЧА ПРОГРАМА

Третій рівень вищої освіти
(рівень вищої освіти)

галузь знань

07 Управління та адміністрування
(шифр і назва)

спеціальність

073 Менеджмент
(шифр і назва)

освітньо-наукова програма

_____ Менеджмент _____
(назва)

вид дисципліни

_____ Нормативна _____
обов'язкова /вибіркова

Івано-Франківськ-2019

Робоча програма дисципліни «Концепції та моделі розвитку соціально-економічних систем» для аспірантів, що навчаються за освітньо-науковою програмою на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю «073 Менеджмент».

Розробник:

Професор кафедри МіА
(посада, назва кафедри, науковий ступінь, вчене звання)

_____ (підпис)

Полянська А.С.
(прізвище та ініціали)

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри менеджменту та адміністрування
(назва кафедри)

Протокол від « 08 » лютого 2019 року № 6.

Завідувач кафедри менеджменту та адміністрування
(назва кафедри)

_____ (підпис)

проф.Полянська А.С.
(прізвище та ініціали)

Узгоджено:

Завідувач відділу аспірантури і докторантури _____ В. Р.Процюк

Таблиця 1**СКЛАД І СТРУКТУРА ДИСЦИПЛІНИ**

Найменування показників	Всього	Розподіл по семестрах	
		Семестр <u>III</u>	Семестр _____
	Денна форма навчання (ДФН)	Денна форма навчання (ДФН)	Заочна форма навчання (ДФН)
Кількість кредитів ECTS	4	4	
Кількість модулів	2	2	
Загальний обсяг часу, год	120	120	
Аудиторні заняття, год, у т.ч.:	72	72	12
лекційні заняття	36	36	6
семінарські заняття	-	-	
практичні заняття	36	36	6
лабораторні заняття	-	-	
Самостійна робота, год, у т.ч.	48	48	108
виконання курсового проекту (роботи)	-	-	
виконання контрольних (розрахунково-графічних) робіт	8	8	20
опрацювання матеріалу, викладеного на лекціях	10	10	18
опрацювання матеріалу, винесеного на самостійне вивчення	10	10	20
підготовка до практичних занять та контрольних заходів	8	8	20
підготовка звітів з лабораторних робіт	-	-	
підготовка до екзамену	12	12	30
Форма семестрового контролю	екзамен	екзамен	екзамен

МЕТА І ЗАВДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ

У результаті вивчення навчальної дисципліни «Концепції та моделі розвитку соціально-економічних систем» здобувачі третього освітнього рівня «доктор філософії» повинні:

Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач третього освітнього рівня:

- вміти ідентифікувати суб'єкт, об'єкт, предмет розвитку соціально-економічних систем;
- розуміти передумови та закономірності розвитку соціально-економічних систем;
- вміти формувати концептуальне бачення способів і шляхів вирішення завдань розвитку вітчизняних підприємств і організацій;
- знати сучасні тенденції розвитку управлінської науки;
- вміти використовувати сучасні методи прогнозування, форсайту для обґрунтування перспективних напрямів розвитку вітчизняних галузевих підприємств;
- знати сучасні концепції розвитку підприємств, галузей, національних економік та вміння застосовувати їх для вирішення актуальних завдань сучасного розвитку;
- розуміти поняття, зміст, способи побудови моделей розвитку підприємств і організацій;
- набути навиків моделювання управлінських процесів з метою вирішення прикладних завдань сучасного управління в галузі;
- знати і вміти оцінювати ефективність функціонування моделей розвитку підприємств і організацій.

Результати навчання дисципліни деталізують такі програмні результати навчання, передбачені відповідним стандартом вищої освіти України:

- здатність формувати системний науковий світогляд на основі оволодіння сучасними теоріями і концепціями розвитку у сфері менеджменту;
- розвивати нові навички щодо застосування методів, інструментів, технологій управління;
- набуття нових знань для розв'язання актуальних проблем теорії та практики у царині менеджменту;
- вміння організовувати та проводити оригінальні наукові дослідження у сфері наукових інтересів у галузі менеджменту;
- вміння демонструвати навички самостійного виконання наукового дослідження, гнучкого мислення, відкритості до нових знань, навички наукової комунікації в усній та письмовій формі;
- вміння використовувати сучасні концепції та моделі розвитку соціально-економічних систем для вирішення завдань соціально-економічного розвитку суспільних і галузевих економічних систем;
- вміння формувати і використовувати сучасні моделі розвитку підприємства і організацій для вирішення завдань соціально-економічного розвитку суспільних і галузевих економічних систем;
- вміння застосовувати наукові технології у дослідженнях та формулювати їх зміст відповідно до мети та цілей дослідження;
- вміння аналізувати, узагальнювати результати наукових досліджень, формулювати та обґрунтовувати висновки і пропозиції щодо розвитку концептуальних засад розвитку соціально-економічних систем;
- знати і дотримуватись академічної доброчесності в процесі проведення наукових досліджень, виконання заходів контролю та їх оприлюднення.

СЕМЕСТРОВИЙ МОДУЛЬ 1

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. Сутність моделей управління: види, значення, характеристика

Лекція № 1

Дефініція та генезис моделювання. Поняття моделювання на підприємстві. Місце та значення моделювання у системі управління на підприємстві. Мета, завдання та функції моделювання на підприємстві. Принципи моделювання. Роль моделювання в сучасних умовах господарювання.

Лекція № 2

Концепції сучасного управління. Стратегічне управління. Реінжиніринг. Концепція ЖЦО. Менеджмент знань. Інноваційний розвиток. Управління змінами. Поняття керованих і некерованих процесів у управлінні. Ситуаційне управління.

Лекція № 3

Поняття та основні етапи моделювання на підприємстві. Інформаційне забезпечення управління. Сучасні концепції та моделі розвитку соціально-економічних систем

Література : [О:2,4,5; Д: 5,6; І: 1,2]

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. Методологічний інструментарій формування аналітичної моделі розвитку підприємств

Лекція № 4

Сценарне планування в умовах сучасного управління. Поняття сценарного планування. Види сценаріїв. Технологія розроблення сценаріїв. Гнучкий бюджет як інструмент сценарного планування.

Лекція № 5

Діагностика, моніторинг та оцінка середовища організації. Поняття теорії обмежень.

Лекція № 6

Математичні підходи до моделювання. Макроекономічні моделі. Креляційно-регресійні моделі . Стохастичні моделі.

Література : [О:5,7; Д: 9; І: 3, 4]

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3. Концепція побудови моделі розвитку підприємства

Лекція № 7

Бенчмаркінг. Технологія бенчмаркінгу. Методи бенчмаркінгу.

Лекція № 8

Прогнозування і Форсайт. Функції та значення прогнозування. Особливості прогнозування в умовах невизначеності.

Лекція № 9

Контроль і регулювання в моделюванні. Сутність та завдання контролю і регулювання в управлінні. Поняття контролінгу. Методи контролю. Види регулювання.

Література : [О:1-14; Д: 1-9; І: 1-8]

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 4. Організаційно-економічні аспекти реалізації моделей розвитку підприємств

Лекція № 10

Реєстрація прав інтелектуальної власності. Види інтелектуальної власності. Оформлення та захист прав інтелектуальної власності. Комерціалізація інтелектуальної власності.

Лекція № 11

Поняття механізму управління на підприємстві. Сутність та рівні механізму управління на підприємстві. Вимоги до побудови механізмів управління. Врахування ситуаційних чинників у формуванні та вдосконаленні механізмів управління на підприємстві.

Лекція № 12

Управління ризиками та економічна безпека на підприємстві. Поняття та ідентифікація ризику. Особливості управління ризиками. Місце економічної безпеки в управлінні підприємством.

Література : [О:5,7; Д: 5-9; І: 6,7,8]

Таблиця 2

ПРАКТИЧНІ ЗАВДАННЯ

Обсяг, год.	Назва та стислий зміст роботи	Мета роботи
4	ЗМ 1 Сутність моделей управління: види, значення, характеристика	
1	Дефініція та генезис моделювання. Поняття моделювання на підприємстві. Місце та значення моделювання у системі управління на підприємстві. Мета, завдання та функції моделювання на підприємстві. Принципи моделювання. Роль моделювання в сучасних умовах господарювання.	Розуміти сутність та значення моделювання в управлінні підприємством. Знати типи моделей, які використовуються на підприємствах

Обсяг, год.	Назва та стислий зміст роботи	Мета роботи
2	Концепції сучасного управління. Стратегічне управління. Реінжиніринг. Концепція ЖЦО. Менеджмент знань. Інноваційний розвиток. Управління змінами. Поняття керованих і некерованих процесів у управлінні. Ситуаційне управління.	Знати сучасні концепції управління. Вміти їх ідентифікувати в умовах діяльності окремих підприємств.
1	Поняття та основні етапи моделювання на підприємстві. Інформаційне забезпечення управління. Сучасні концепції та моделі розвитку соціально-економічних систем	Знати процес моделювання, особливості інформаційного забезпечення даного процесу, структурувати основні етапи моделювання
6	ЗМ 2 Методологічний інструментарій формування аналітичної моделі розвитку підприємств	
2	Сценарне планування в умовах сучасного управління. Поняття сценарного планування. Види сценаріїв. Технологія розроблення сценаріїв. Гнучкий бюджет як інструмент сценарного планування.	Знати сутність, види та способи формування сценаріїв розвитку підприємств
2	Діагностика, моніторинг та оцінка середовища організації. Поняття діагностики. Поняття моніторингу. Аналітична діяльність.	Вміти здійснювати діагностику середовища функціонування підприємства, розуміти процес моніторингу у процесі моделювання
2	Математичні підходи до моделювання. Макроекономічні моделі. Креляційно-регресійні моделі . Стохастичні моделі.	Знати основні математичні моделі, які дозволяють описувати лінійні та нелінійні залежності результуючого значення від ситуаційних змінних
3	ЗМ 3 Концепція побудови моделі розвитку підприємства	
1	Бенчмаркінг. Технологія бенчмаркінгу. Методи бенчмаркінгу.	Знати види бенчмаркінгу, вміти використовувати технології бенчмаркінгу, методи бенчмаркінгу для визначення переваг діяльності підприємств

Обсяг, год.	Назва та стислий зміст роботи	Мета роботи
1	Прогнозування і Форсайт. Функції та значення прогнозування. Особливості прогнозування в умовах невизначеності.	Знати суть та принципи прогнозування, розуміти та вміти застосовувати технології форсайту
1	Контроль і регулювання в моделюванні. Сутність та завдання контролю і регулювання в управлінні. Поняття контролінгу. Методи контролю. Види регулювання.	Знати суть та принципи контролю та регулювання у процесі формування та реалізації моделей розвитку
5	ЗМ 4 Організаційно-економічні аспекти реалізації моделей розвитку підприємств	
2	Організаційне проектування. Поняття організаційного проектування. Вибір організаційної структури управління підприємством. Поняття реорганізації підприємства. Передумови реорганізації підприємства.	Знати види сучасних організаційних структур та вміти їх характеризувати щодо відповідності потенційним моделям управління
2	Поняття механізму управління на підприємстві. Сутність та рівні механізму управління на підприємстві. Вимоги до побудови механізмів управління. Врахування ситуаційних чинників у формуванні та вдосконаленні механізмів управління на підприємстві.	Знати суть та принципи формування механізмів управління, вміти формувати ці механізми
2	Управління ризиками та економічна безпека на підприємстві. Поняття та ідентифікація ризику. Особливості управління ризиками. Місце економічної безпеки в управлінні підприємством.	Знати суть ризиків, які можуть виникати у діяльності підприємства, а також супроводжувати імплементацію розроблених моделей управління розвитком
18	Всього	

Таблиця 3**МАТЕРІАЛ, ЯКИЙ ВІНОСИТЬСЯ НА САМОСТІЙНЕ ВИВЧЕННЯ**

Змістові модулі, теми. Завдання для самостійного вивчення матеріалу	Кількість годин
ЗМ 1 Сутність моделей управління: види, значення, характеристика	

Змістові модулі, теми. Завдання для самостійного вивчення матеріалу	Кількість годин
Лекція № 1 Дефініція та генезис моделювання. Принципи побудови наукової концепції дисертаційного дослідження. Ознайомлення та оцінка існуючих концепцій розвитку СЕС.	4
Лекція № 2 Концепції сучасного управління. Дослідження та характеристика ЖЦ ідей, що покладені в основі пропонованої концепції розвитку	4
Лекція № 3 Поняття та основні етапи моделювання на підприємстві. Етапи та процедури моделювання процесів розвитку.	4
ЗМ 2 Методологічний інструментарій формування аналітичної моделі розвитку підприємств	
Лекція № 4 Сценарне планування в умовах сучасного управління. Альтернативне планування у формуванні концепції та моделі розвитку СЕС	4
Лекція № 5 Діагностика, моніторинг та оцінка середовища організації. Дослідження чинників формування концепцій та розроблення моделей розвитку СЕС	4
Лекція № 6 Математичні підходи до моделювання. Вибір та обґрунтування математичного інструментарію розроблення моделей розвитку СЕС.	4
Змістовний модуль 3 Концепція побудови моделі розвитку підприємства	
Лекція № 7 Бенчмаркінг. Опрацювання технологій бенчмаркінгу.	4
Лекція № 8 Прогнозування і Форсайт. Дослідження особливостей прогнозування процесу розвитку в умовах невизначеності.	4
Лекція № 9 Контроль і регулювання в моделюванні. Обґрунтування критеріїв оцінювання концепцій та моделей розвитку	4
Змістовний модуль 4 Організаційно-економічні аспекти реалізації моделей розвитку підприємств	
Лекція № 10 Організаційне проектування. Дослідження організаційної складової формування концепції розвитку СЕС та суб'єктів імплементації моделей розвитку.	4
Лекція № 11 Поняття механізму управління на підприємстві. Дослідження складових механізму реалізації моделей розвитку СЕС.	4
Лекція № 12 Управління ризиками та економічна безпека на підприємстві. Застосування технологій ризик-менеджменту у розробленні та реалізації моделей розвитку	4
Разом	48
<p>В кінці навчального семестру необхідно підготувати та оформити індивідуальну роботу, яка складається із таких частин:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Словник «нових» термінів з дисципліни «Концепції та моделі соціально-економічних систем» 2. Сформувати концепцію розвитку організації. 3. Побудувати модель розвитку організації та описати механізм реалізації даної моделі 	

ЛІТЕРАТУРА

Основна література (О):

1. Романюк, С.А. Політика регіонального розвитку в Україні: сучасний стан і нові можливості. Регіональні дослідження [Текст] К. : УАДУ, 2001. – 112 с.
2. Мінченко М. В. , Чижов Л. П. , Фролков А. В. Планування та прогнозування соціально-економічного розвитку регіонів [Текст]: підручник Суми : ВТД "Університетська книга", 2004. – 442 с.
3. Хвесик М. А. , Горбач Л. М., Вишневська Н. В. Стратегія соціально-економічного розвитку регіону (на прикладі Волинської області). [Текст]: Монографія К. : Кондор, 2004. – 376 с.
4. Онікієнко В. В., Ємельяненко Л. М. , Терон І. В. Інноваційна парадигма соціально-економічного розвитку України [Текст] : монографія– К. : РВПС НАНУ, 2006. – 480 с.
5. Полянська А. С. Використання ситуаційного підходу в управлінні розвитком підприємств: монографія Франківськ; Видавництво "Акцент", 2011. – 432 с.
6. Кузьмін, О. Є. Теоретичні та прикладні засади менеджменту. [Текст] : навч. посіб. / О.Є.Кузьмін, О.Г.Мельник. – Львів : Львівська політехніка, 2002. – 228 с. – 13 грн.
7. Полянська А. С. Ситуаційний підхід у формуванні концепції розвитку промислових підприємств: монографія Івано-Франківськ: Факел, 2012. – 214 с.
8. Кузьмін, О. Є. Менеджмент: теоретичні засади та прикладні аспекти [Текст] : консп. лекцій / О. Є.Кузьмін, Л. С.Ноджак, О. Г.Мельник. – Львів : Львівська політехніка, 2006. – 152 с. – Бібліогр. с.149-150. – 17 грн 50 к.
9. Нємцов, В. Д. Менеджмент організацій. [Текст] : навч. посіб. / В.Д.Нємцов, Л.Е.Довгань, Г.Ф.Сініок. – К. : ЕксОб, 2001. – 392 с.
10. Хміль, Ф. І. Менеджмент [Текст] : підруч. / Ф.І.Хміль. – К. : Вища школа, 1995. – 351с.
11. Менеджмент організацій [Текст] : підруч. / Федулова Л.І., ред. – К. : Либідь, 2003. – 448 с. – Бібліогр. с.441.
12. Василенко В. О. Ситуаційний менеджмент: навчальний посібник / В. О. Василенко, В. І. Шостка. – К.: ЦУЛ, 2005. – 372 с.
13. Боднар О. В. Ситуаційний менеджмент: навчальний посібник / О. В. Боднар . – К.: ЦУЛ, 2010. – 326 с.
14. Голов С. Ф. Управлінський облік / С. Ф. Голов. – К.: Лібра, 2006. – 704 с.

Додаткова література (Д)

1. Алексєєв, І. В. Стратегії розвитку підприємств і державне регулювання економіки [Текст] : Монографія / І. В.Алексєєв. – К. : УАДУ, 1998. – 202с.
2. Герчикова, И.Н. Менеджмент [Текст] : учебник / И.Н.Герчикова. – 2-е изд., перераб. и доп. – М. : Банки и биржи, ЮНИТИ, 1995. – 480 с..
3. Гріфін, Р. В. Основи менеджменту [Текст] : підруч. / Р. В.Гріфін, В. Яцура. – Львів : Бак, 2001. – 624 с.
4. Дзвінчук, Д. І. Менеджмент організацій [Текст] : конспект лекцій. / Д.І.Дзвінчук, В. І. Малімон, В. П. Петренко. – Івано-Франківськ : Місто-НВ, 2007. – 272 с. –с.270-271.
5. Тарнавська, Н. П. Менеджмент: теорія та практика [Текст] : підруч. / Н. П.Тарнавська, Р. М.Пушкар. – Тернопіль : Карт-бланш, 1997. – 456 с.
6. Мескон, М.Х. Основы менеджмента. [Текст] : Учеб. пособие. / М.Х.Мескон, М.Альберт, Ф.Хедоури. – М. : Дело ЛТД, 1994. – 702 с.
7. Осовська, Г.В. Менеджмент організацій [Текст] : навч. посібник. / Г.В.Осовська, О.А.Осовський. – К. : Кондор, 2007. – 676 с. – Бібліогр. с.661-674.
8. Осовська, Г.В. Менеджмент організацій [Текст] : Навч. посібник. / Г.В.Осовська, О.А.Осовський. – К. : Кондор, 2005. – 860 с. – Бібліогр. с.837-853.

9. Осовська, Г.В. Стратегічний менеджмент: теорія та практика [Текст] : Навч. посібник. / Г.В.Осовська, О.Л.Фіщук, І.В.Жалінська. – К. : Кондор, 2003. – 196 с.- с.191-193.

Інформаційні ресурси в Інтернеті (І)

1. The Concept of Development: Definitions, Theories and Contemporary Perspectives: www.uky.edu/AS/Courses/.../Concept_of_Development.ppt

2. An Inquiry into the Roots of the Modern Concept of Development: http://www.dielinke-bayreuth.de/fileadmin/kvbyreuth/909_Lepenes_-_Dichotomies_and_Development.pdf

3. Development: a Development: an Analysis of Concepts, n Analysis of Concepts, Measurement and Indicators: <http://www.scielo.br/pdf/bar/v5n2/v5n2a03.pdf>

4. Simon Kuznets. Prize Lecture. Modern Economic Growth: Findings and Reflections: <https://www.nobelprize.org/prizes/economic-sciences/1971/kuznets/lecture/>

5. Sandra R. Waxman. Contemporary Approaches to Concept Development Harvard University: <https://pdfs.semanticscholar.org/30b9/3ee7492c8eef5f245b81e83d89ec289d0b30.pdf>

6. Valentina Voronkova. The formation of the concept of noosphere development of modern society in the conditions of information society: [Users/Dell/Downloads/the-formation-of-the-concept-of-noosphere-development-of-modern-society-in-the-conditions-of-information-society.pdf](file:///C:/Users/Dell/Downloads/the-formation-of-the-concept-of-noosphere-development-of-modern-society-in-the-conditions-of-information-society.pdf)

7. Karl A. Foxt. The concept of community development: file:///C:/Users/Dell/Downloads/HD1759_Io9q_CAED_n19_2.pdf

8. Tomislav Klarin The Concept of Sustainable Development: From its Beginning to the Contemporary Issues: file:///C:/Users/Dell/Downloads/05_Klarin_1.pdf

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ ЗНАТЬ

Таблиця 4

Схема нарахування балів у процесі оцінювання знань студентів з дисципліни «Концепції та моделі розвитку соціально-економічних систем»

Види робіт, що контролюються	Максимальна кількість балів
Опитування теоретичного матеріалу	10
Контроль засвоєння знань змістового модуля ЗМ1	10
Контроль засвоєння знань змістового модуля ЗМ2	10
Контроль засвоєння знань змістового модуля ЗМ1	10
Контроль засвоєння знань змістового модуля ЗМ1	10
Виконання індивідуального завдання	50
Усього	100

Таблиця 5

Для оцінки якості засвоєння дисципліни в РСО запроваджена 100 бальна шкала. Шкали оцінювання та визначення навчання наведені в наступній таблиці:

Національна	Університетська (в балах)	ECTS	Визначення ECTS	Рекомендована система оцінювання
Відмінно	90-100	A0	Відмінно – відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок	90-100 (відмінно)

Добре	82-89	B	Дуже добре - вище середнього рівня з кількома помилками	75-89 (добре)
	75-81	C	Добре – в загальному правильна робота з певною кількістю грубих помилок	
Задовільно	67-74	D	Задовільно – непогано, але зі значною кількістю недоліків	60-74 (задовільно)
	60-66	E	Достатньо - виконання задовольняє мінімальні критерії	
Незадовільно	35-59	FX	Незадовільно - потрібно попрацювати перед тим, як отримати залік або скласти екзамен	35-59 (незадовільно із можливістю повторного складання екзамену)
	0-34	F	Незадовільно – необхідна серйозна подальша робота	0-34 (незадовільно із обов'язковим повторним вивченням модуля)